

Història dels pous de neu

Des de temps remots l'home ha conegut i també ha après a utilitzar les propietats refrigerants de la neu i el gel. Els tres usos principals han estat emprats en la conservació d'aliments, refresc de fruits i també, la utilització per a fins terapèutics.

Algunes tècniques són una aportació d'origen mesopotàmic i les primeres notícies apareixen el 1700 a.C. construïnt a Maricaves per emmagatzemar la neu recollida 200 km. lluny. Grecs i romans la utilitzaven abundantment. Aquestes tècniques desapareixen a Occident després de la invasió dels bàrbar, malgrat tot, els musulmans van continuar emprant la neu. Les tècniques de l'aplicació i ús de la neu "en conserva" ja es coneixen a l'Espanya musulmana del segle X. Hi ha prou proves que demostren que a la Baixa Edat Mitjana gràcies a la influència musulmana, la neu ja s'utilitzava al nostre país i l'ús d'aquest element fred arribà a estar molt estès entre la noblesa i classes elevades.

A l'època del Renaixement, l'ús de la neu continua difonent-se arreu d'Espanya entre les classes diguem-ne més poderoses. S'han trobat referències, cites i documents que afirmen la progressiva consolidació del comerç estable de la neu. Els pous i neveres les feien construir els Ajuntaments, grans monestirs o bé persones adinerades i com que l'explotació directa no era habitual, aquests magatzems

de neu s'arrendaven als proveïdors de neu. Els Ajuntaments intervenen al comerç de la neu dictant normes sobre preus i llocs de venda, establint tributs i impostos. Cal observar que en aquells temps els arrendataris de l'explotació i comerç d'un pou de neu estaven sotmesos a contractes molt estrictes lligats amb compromís de subministrament garantit, transport i d'altres exigències que ara no venen al cas. Per acabar, entrem al segle XX i la neu es continua acceptant com a medicament i les neveres municipals donaven total prioritat pels malalts. La indústria del gel artificial ha fet desaparèixer del tot aquesta indústria rural, que s'ha perllongat al decurs de més de deu segles. Tot un rècord!

Font d'informació:

BUTLLETÍ del Centre d'Estudis de la Terra Alta.
Nº 24. 2n semestre 1996.
Arnes, Portes enfora (I) Equip de recerca del
CETA.

AJUNTAMENT D'ARNES

**Per visitar el Pove de la Neu, sol liciteu
la clau a l'ajuntament d'Arnes.**

POVET DE LA NEU

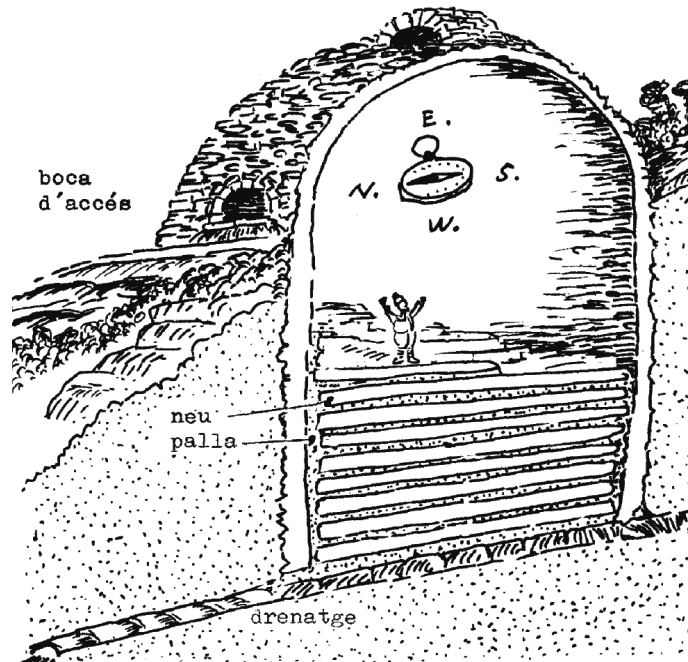

ARNES

EL POVET DE LA NEU

Aquest pou es troba situat a l'oest de la població i a prop de les darreres cases del carrer de la Font, on cal seguir ara tot pujant a un turonet amb plans conreats d'ametllers i tot seguit estem al cim del povet, descobrint la cúpula del pou. L'estat de conservació del pou és molt bo i recomanem la seva visita, malgrat no estar excavat fins els fonaments originals. La construcció del pou de la neu d'Arnes data del segle XV, època de gran esplendor i riquesa de la vila. El dipòsit està soterrat per ser més aïllant i sols hi ha un vessant al descobert, orientat al nord, on es troba l'obertura d'accés i al damunt un altre forat fet per personal incontrolat. La porta d'entrada al pou està situada a un terç de l'alçada. Això vol dir que part del pou està cobert de runa i que la cota del paviment original està uns metres més baix. S'han excavat aquestes terres fins arribar al fons per saber del cert tota la capacitat i alhora descobrir el sistema de drenatge, com tenen tots els pous de neu, per facilitar la sortida de les aigües de fusió de la neu emmagatzemada al pou.

El povet de la Neu és de planta circular, tipus ben freqüent, doncs amb

la mateixa longitud de mur, tenien més capacitat. Està cobert amb una cúpula de tipologia àrab molt sòlida.

Els murs tenen un gruix entre 0,50 i 0,60 m. i estan construïts amb pedra de la zona. Per construir la cúpula es van utilitzar carreus amorterats amb argamassa amb la junta enrasada, els murs són de maçoneria. A l'exterior l'aparell és de maçoneria ordinària, amb pedres petites per encaixar.

El forat zenital està cobert per una volta de canó amb dos forats que s'obren per omplir el dipòsit i es tapaven amb pedra i argila al finalitzar l'omplida.

Sistema d'omplida

La neu es dipositava en capes i aïllada del fons i murs amb palla o rames de pi. Els treballadors la picaven amb malls de fusta (pilons) preferentment de carrasca. El treball era molt dur, per les baixes temperatures i calia que els treballadors es rellevessin sovint. L'omplida es realitzava intercalant un o dos pams de neu i capes aïllants de palla. L'última capa aïllant era de més gruix que les altres. L'abocament o càrrega s'efectuava principalment per la porta inferior, i quan ja no era possible aquesta maniobra la càrrega es feia pel forat zenital de la cúpula. Els forats calia tancar-los molt acuradament doncs els corrents d'aire eren molt temibles i acceleraven la fusió de la neu emmagatzemada. L'aigua de fusió també era molt perillosa, no podia quedar-se al fons del pou i s'evacuava mitjançant desaigües que conduïen aquest drenatge a fora del pou, sortint a una cota més baixa del terreny a manera de font.

Finalment, sobre la cúpula que quedava al descobert, s'estenien rames i matolls verds renovats quan s'assecaven, a fi d'oferir una capa aïllant a la superfície superior del pou, exposada a les altes temperatures.